

За двома зайцями. Облога Буші

Михайло Старицький

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Михайло Старицький

за двома зайцями

Комедія із міщанського побиту з співами і танцями в 4-х діях

Облога Буші

Історична повість з часів Хмельниччини

ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ

Комедія із міщанського побиту з співами і танцями в 4-х діях

ДІЙОВІ ЛЮДЕ:

Прокіп Свиридович Сірко — міщанин, має крамницю.

Явдокія Пилипівна — його жінка.

Проня — дочка їх.

Секлита Пилипівна Лимариха — сестра Сірчисі, перекупка.

Галя — її дочка.

Свирид Петрович Голохвостий — промотаний циліурник.

Настя, Наталка — подруги Пронині, манірні.

Химка — наймичка у Сірків.

Пидора — поденщиця у Лимарихи.

Степан Глейтюк — був наймитом у Лимарихи, тепер слюсар.

Марта — бублейниця

Устя — черевичниця гості у Лимарихи.

Меронія — живе при монастирі

Два баси.

Йоська — жид.

Квартальний, катеринщик, міщане і люд.

Дія перша

Глибокий яр. Під горою наліво гарненький домок Сірків з садком; за ним баркан і знов якийсь садок і домок, направо — гора, баркан, а далі яр. На дальній горі видно Київ. Вечір.

ВИХІД І

Прокіп Свиридович і Явдокія Пилипівна. Сидять на лавці біля дому.

Явдокія Пилипівна. Бач, як сьогодні вечірню зарання одправили, ще й сонечко не зайшло! А то тим, що новий дячок гарно вичитує.

Прокіп Свиридович. Чим же гарно?

Явдокія Пилипівна. Як чим? Голосно: словами, мов горохом, сипле.

Прокіп Свиридович. Так, так! Як пустить язика, то він у його, як млинове колесо, тільки бр-р-р!.. І меле разом, і шеретує...

Явдокія Пилипівна. А твій старий мене, мене той язик, як баба вовну...

Прокіп Свиридович. Прирівняй ще цього штокала до старого дячка! Той таки і чита по-стародавньому, по-божественному, а цей...

Явдокія Пилипівна. Заступається за свого шкарбуна тим, мабуть, що табакою поштує.

Прокіп Свиридович. Так що ж, що поштує!

Явдокія Пилипівна. А то, що і в церкві заживаєш табаку, мов маненький...

Прокіп Свиридович. Лопочи, лопочи; а ти заступаєшся за нового тим, що молодший.

Явдокія Пилипівна. Вигадай ще що!

Прокіп Свиридович. Та й вигадую!

Явдокія Пилипівна. От уже не люблю, як ти почнеш вигадувати та дратувати! (Одвернулась.)

Прокіп Свиридович. Ну, ну! Не сердься, моя старесенька, то я пожартував!

Стара мовчить надuto.

Не сердься-бо, моя сивесенька!

Явдокія Пилипівна. Та годі вже!

Прокіп Свиридович. Чого годі? Хвалити бога, прожили вік у добрій згоді та лагоді, діждалися й свого ясного вечора... Да не зайдет сонце во гніві вашім...

Явдокія Пилипівна. Та я вже на тебе не сердюся! Тільки не вередуй.

Прокіп Свиридович. Ні, ні, не буду. А нам таки справді нарікати ні на що: вік пройшов, лиха не зазнали, хоча й були хмарки, та господь хранив од тучі. Єсть на старість і шматок хліба, і закуток.

Явдокія Пилипівна. А працювали ж зате як, рук не складаючи!

Прокіп Свиридович. То що ж! Хто дбає, той і має! Неперестанно трудіться, да не увійдете в напасть! Аби чужого хліба не заїдали та з чужої кривавиці не користувалися!

Явдокія Пилипівна. Здається, уже на нас голубе, нікому й скаржитись!

Прокіп Свиридович. А хто зна? Може, й нам перепала марно чужа копійка!

Явдокія Пилипівна. Як же гендлювати 1 без того? То вже нехай бог проща! Нам же треба було дбати: дочка росла — єдиначка; треба було на посаг складати.

Прокіп Свиридович. Та так, так... А наградив-таки нас господь дочкою — розумні!

Явдокія Пилипівна. І вже! Що розумні, так на весь Подол! Так не жалували ж на їх і грошей: у який кошт та наука увійшла — страх! Скільки отій мадамі до пенсіона переплачено!

Прокіп Свиридович. А за який час? Довго там побула?

Явдокія Пилипівна. Мало хіба? Аж три місяці! Ти б уже хотів свою рідну дитину запакувати у науку — на муку, аж до загину!

Прокіп Свиридович. Я не про тее: мені ті пенсії і не до смаку, а коли гроші за рік заплачено, то треба було б принаймні за їх одсидіти!

Явдокія Пилипівна. Грошей шкода було, а дитини то ні, що за три місяці змарніла та знівечилась, хоч живою в труну клади! Там уже мало того, що науками вимучили, вимордували, та ще й голодом морили! Дитина не видержала й утекла!

Прокіп Свиридович. То нічого: одпаслися ж дома; одно тільки негаразд...

Явдокія Пилипівна. Що там? Уже знов почав вередувати?

Прокіп Свиридович. Та я й мовчатиму, а тільки той пенціон...

Явдокія Пилипівна. Що пенціон?

Прокіп Свиридович. От тут у мене сидить! (Показує на потилицю.)

Явдокія Пилипівна. Ти знову?

Прокіп Свиридович (зітхнув). Та й мовчу ж!

Чути знавдалі гуртову пісню:

Не щебечи, соловейко,

На зорі раненько,

Не щебечи, манюсенський, Віс

Під вікном близенько!

Явдокія Пилипівна. А славно співають! Я страх люблю хлоп'ячі співи!

Прокіп Свиридович. Славно, славно! Затра неділя, а вони гукають.

Явдокія Пилипівна. А коли ж їм і погуляти, як не під свято! За будні натrudяться!

Прокіп Свиридович. То й розходились би спати, а то й самі не сплять, і другим не дають... (Позіха.)

Явдокія Пилипівна. То й іди ж собі спати, хто ж боронить?

Прокіп Свиридович. Та я б уже такий, щоб і лягати, та Проні ж ждемо.

Явдокія Пилипівна. А правда, чого вони так забарились? Уже й ніч надворі; ти б пішов та знайшов їх!

Прокіп Свиридович. Де ж я їх буду шукати? Та їх і кавалер проведе.

Явдокія Пилипівна. Та проведуть... кавалерів за ними, як полови за зерном, а все-таки страшно.

Прокіп Свиридович. Не бійся — не маненькі. (Позіха здорово.) Ой господи помилуй мене, грішного раба свого! (Знов позіха і хрестить рота.) Чого це я так позіхаю?

Явдокія Пилипівна (позіха й собі). Оце! Ти позіхаєш, а я за тобою.

Прокіп Свиридович (позіха знов). Пху на тебе, сатано! Позіхнув так, що трохи рот не роздерся!

Явдокія Пилипівна. Та затуляв би рота, а то так негарно дивитись, що й...

Прокіп Свиридович. А ти думаєш, мені гарно дивитись, як ти роззявиш свою вершу?

Явдокія Пилипівна. З якого це часу з мого рота стала верша?

Прокіп Свиридович. Та хіба ж уже не пора?

Явдокія Пилипівна. Пху Пху! (Розсердившись, пішла.)

Прокіп Свиридович (почухав голову). Розсердилась моя старенька, розгнівалась; треба піти помиритись. (Виходить теж у ворота додому.)

ВИХІД II

Міщане, міщанки і хор.

Хор (за коном, але ближче).

Твоя пісня дуже гарна,

Гарно ти співаєш:

Ти щасливий, спарувався Віс

І гніздечко маєш.

Через кін переходить кілька пар: дівчата з хлопцями і самі дівчата; за остатніми уганя Голохвостий у циліндрі, піджаці, рукавичках. Полебезивши, одскакує до других.

Голохвостий (до себе). А славні тут дівчатка-міщаночки, доложу вам: чисте амбре! Думав, що знайду між ними ту, що коло Володимира бачив, — дак нема, а вона, здається, з цього кутка. От пипочка, що просто тільки — а-ах та пере-ах! Одно слово —

канахветка, только смочки! Трохи чи я даже не улюбився у ёйо, чесне слово: просто з голови не йдють... Господи! Що ж це я? Чи не проґавив за нею головного предмета, Проні? От тобі й на! Побігти шукать. (Пішов хутко ярор направо.)

Хлопці, хор (входять на передній кін).

А я бідний, безталанний,

Без пари, без хати;

Не довелось мені в світі Віс

Весело співати!

Оддаєки чути, що гурт другий співає цю ж пісню.

1-й бас. А в нас баци кращі... у них як побіті горшки!

2-й бас. Або як старі циганські решета!

Усі (сміються). А справді!

Хлопець. А який тепера хор найкращий? Чи семінарський, чи братський?

1-й бас. Звичайно, братський.

2-й бас. А я кажу — семінарський.

1-й бас. Ба брешеш!

2-й бас. Ба не брешу! В семінарському хорі сам Тарас як попре горою — го-го-го! Або Орест як посуне октавою — гур-р-р, аж гори дрижать!

1-й бас. А в братському Кирило чого варт?

2-й бас. Ну, що ж? Кирило, та й годі.

1-й бас. Ет!

Степан. А хто, по-вашому, панове, розумніший у Києві: чи семінарист, чи академіст, чи університант?

Хлопець. Голохвостий!

Степан (регоче). Ото ушкварив!

1-й бас. Попав пальцем у небо!

Дехто. Найшов розумного на смітнику! Ха-ха!

Хлопець. А хто ж розумніший за його? Говорить по-ученому, що й не второпасш!

Степан. Чи у тебе часом не загублено якої клепки?

Хлопець. Чого ти присікався?

Степан. Дивіться, люде добрі, що по-свинячому хрюка, то й розумніший, значить!

Другі. Чого ж, справді, сміятись? Голохвостий, таки не взяв його кат, розумний, освічений; таки паном діло, і ходить, і говорить по-панському!

Степан. Ова! Не бачила розкошів свиня, то й саж за палаці здався!

Дехто. Та годі вам за чортзна-що змагатись!

Степан. І то правда, пху!

Дехто. Од міщан одстав, а до панів не пристав.

Степан. Та як же! Натягне штани-галанці, узує чоботи на рипах, та ще напне на голову капелюха, та й дметься, як шкурат на огні! Які були у батька гроші — процвиндрив, а тепер що на йому, то й при йому!

1-й бас. А так: батько його було на базарі голив та кров пускав, баньки ставив, то й копійка водилась, а він уже, бач, і цилюрню по-модньому...

Степан. Не знаю, чи голить других, а що себе обголив — то так!

1-й бас. А який ласун до дівчат, як зводить усіх — біда!

2-й бас. Та то ж через теє Степан на нього і гори верне.

Дехто. Боїться, значить, щоб не одбив дівчини.

Степан. Одбив би я йому печінки!

Другі. О! Він хваткий!

1-й бас. А в тебе уже є коханка?

Степан. Що ти їх слухасш? Верзуть теревені!

Дехто. Єсть, єсть...

1-й бас. А хто?

Хлопець. Галя Лимаришина.

1-й бас. Гарна?

Хлопець. Чудо яка!

Степан. Ти-бо мені, гляди, і честь знай, бо язика й полатати можна!

Хлопець. Що ж я сказав? От напасть!

Другі. Цитьте! Он Голохвостий іде!

ВИХІД III

Ті ж і Голохвостий.

Дехто. Здрастуйте, Свириде Петровичу, а ми вас оце згадували...

Голохвостий. А, хорошо, добре...

Степан (набик). Шкода, що не чув!

Голохвостий (подає декому руку, а решті кланяється згорда).

Меня таки вездє споминають: значить, моя парсона у шику!

Степан (набик). Як свиня в дощ!

Голохвостий (вийма цигарницю). Нет лі у кого иногда сірника?

Хлопець. Ось у мене єсть. (Запалює йому.) А мені, Свириде Петровичу, можна одну взяти?

Голохвостий. На! Може, чи не угодно ще кому? Цигарка первий сорт!

Дехто. Давайте, давайте! (Закурюють.) Нічого собі!

Голохвостий. Нічого! Понімаєте ви, як свині у апальцинах! Це шик — не цигарки! Каждая стоїть п'ять копеек; значить, примєром: затягся ти, а уже п'яти копеек нема.

Хлопець. От дорогі!

Степан (набик). Бреше гладко!

Дехто. Ви таки кидаєте силу грошей!

Голохвостий. Чаво міне деньог жалеть? Главное дело сабе удовольствие! Можеть, у меня їх иногда перегорело сколько тысяч, дак зато ж вийшов образованным, как первий дворянин!

Степан (тихо до других). Такого дворянина під тина!

Другі. І правда: надів жупан та й дума, що пан.

Голохвостий. Тепьор, следственно, меня по всех усядах первим хвисоном принімають; а почόму? Потόму, што я умею, как соблюсти свой тип, по-благородньому говорить понімаю!

Степан (вголос). А по-собачому, добродію, часом не вмієте?

Дехто сміється.

Голохвостий. Ще нєт! Прийдьоться хіба-развє од вас науку получить!

Степан. Ви таки, як бог дасть, на мою науку дочекаєтесь!

Голохвостий (згорда). Наведіть сначала себя палітурою!

Другі. Та годі вам!

Голохвостий. Невежество шмаровозне! Што з вами тут фиксауарнічать? Єщо уберешся в мужичество!

Хло пець. Скажіть-бо, будь ласка, хоч що-небудь по-хранцюзькому!

Голохвостий. Да што ви понімаєтьо?

Хлопец. А яке убрання на вас, Свириде Петровичу, — чудо! Певно, дороге!

Голохвостий. Конєшно, не копєєшне! Хвисонистої моди і заґрянишного матеріалу, да і шив, можно сказать, пєрвий маґазин. От ви думаєтьо, што плаття — лиш би што, а плаття первое дєло, потому што по платтю всякого стрічають.

Степан (до других). А по уму виряджають!

Голохвостий (не звертаючи уваги). От, вόзьмем, примером, бруки: трубою стоять, как вилиті, чисто аглицький хвисон! А чаво-нибудь не додай, і вже хвизиномії не імеють! Або вот жилетка, — здайоться-кажеться, пустяк, а хитра штука: только немножко не потрап, і мода не та, уже й симпатії нєту. Я вже не говору про пінжак, потому што пінжак — ето первая хворма: как только хворми нєту, так і нікоторого шику! А от даже шляпа, на што уже шляпа, а как она, значить, при галавє, так і на типє парад!

Дехто. Добре на цьому знається! Нема що!

Хлопець. А матерія яка! Ряба, ряба та зозуляста, от би мені такого на штани!

Голохвостий. Зозуляста?! Шаталанська!

Хлопець. Що ж то значить — шарлатанська?

Голохвостий. Ет, мужва! Што з тобою розговоривать.

Хлопець. Та я так!

Дехто. Розкажіть краще що нам! Ви ж там по світах буваєте, розумних людей чуваєте...

Голохвостий. Не всьо то для простоти антересно, што для меня матеріально.

Дехто. Та все ж, може, і нам буде інтересно. Ось ходімо на гору: поспіваємо, побалакаємо, вип'ємо мокрухи-преподобниці!

Голохвостий. Хороший бил би для меня кадрель — водити з вами кумпанію!

Дехто. Е, ви вже дерете носа до неба!

Другі. Та киньте його, цур йому!

Степан. Не знаєте хіба прислів'я: не руш добра...

Хл о п е ц ь (до Голохвостого). Та ходім-бо, Свириде Петровичу, не царамоньтесь!

Голохвостий. Єй-богу, нельдзя. Тут, понімаєте, делікатна матерія... Кахвюру, значить, нужно підстерегти і спроворить... Одне слово, не вашого розуму дело!

Хлопець. Що ж воно таке?

Голохвостий. Інтрижка.

Хлопець. Як?

Степан. Та кинь його, ходім!

Другі. А й справді! Чого з ним возжатись? Ну його к бісу! Рушай далі!

Всі пішли.

ВИХІД IV

Голохвостий сам.

Голохвостий. Дурні хахли! Ідіть здорові! Што значить проста мужва? Ніякого поняття нету, ніякої делікатной хвантазії... так і пре! А вот у меня в галаве завжди такий водеволь, што только мерсі, потому — образованный человек! Да што, впрочем, про них?.. Годі, довольно! От як би Проні не пропустить! Шукаю: нігде нету; чи не пройшла разве? Дак кудю ж пройтить їй, когда ми калавурим? Удивительне діло! Нужно подождати. Треба сьогодні на нейо рішительно налягти. Здається, я їй пондравился... Ну, да кому я не пондравлюсь? А вот, штоби Проні не випустить з рук, то необходимо. Багата: який дом, сад! А лавка, а денег по скринях! Старого Сірка як струсну, то так і посипляться карбованці! Одна надія на її придане, бо іначе не можу поправити своїх ділов: такий скрут, хоч вішайся. Довгів стільки, як блох у курнику! З дому вийти удень страшно, щоб який жидюга не піймав, їй-богу, правда. Тут особливо Йоська єсть; дак таке уїдливе, кляте, што ніяким хвисоном його не обійдеш. Де здибав, то й давай гроші, то й давай! Ну, де ж я тобі візьму, коли немає! А він, дурний, одно: давай, та й годі, вертай, що брав! Ну, што он? Какое понятіє імієт? Сказано, жид! А ти тікай, бо посадить — чиста напасть! Так і ховаюсь, і кручусь як муха в окропі: там у цилюрні уже посадив замість себе гарсона, та що з того? Цилюрня таки лопне! От як, дасть бог, на Проні женюсь, себто на її добрі та на її грошах, тоді я бритви через голову у Дніпро позакидаю, а заживу купцем первой гільдії, зав'ю такі моди алад'ябель! Тільки ж Проня й погана, як жаба... Та якби запустить пазури у її скриню, то ми при боці заведемо таке монпасє, що тільки пальці облизуї! От би, приміром, ту дівчину, що коло Владимира ганяє! А-ах!

ВИХІД V

Голохвостий, Проня, Настя і Наталка.

Голохвостий (зуздівши). А ось і вони з кумпанією. Ну, Голохвостий, держись!

Проня, Настя і Наталка мляво ідуть і прощаються з якимсь кавалером.

Голохвостий. Як би єто підойти похвисоніще, щоб так зразу шиком і пройняти? (Пробує кланятись.) Ні, не так... (Обсмикує одєжу на собі.)

Проня (наближається; за нею подруги). Голохвастов, здається?

Голохвостий (підліта). Бонджур! Моє серце розпалилося, мов щипсі, поки я дожидавав мамзелю!

Проня (манірно). Мерси, мусью! (До подруг.) Таки дожидався: я нарочито проманіжила.

Голохвостий. Рекомендуйте мене, пожалуста, баришням! Хоч я і не знаю їх, но надєюсь, што ви не будете водить компанію лиш би з ким!

Проня. Разумеється. Єто маї близькі приятельки і сасіди.

Голохвостий. Рикомендуюсь вам: Свирид Петрович Галахвастов.

Настя. Мені здається, що ми десь стрічались.

Голохвостий. Нічаво нєту вдивительного — міня знаєт увесь Київ чисто.

Наталка. Невже?

Голохвостий. Рішительно. Міня вездє принімают как сваво, значить, без хвисона!

Проня. Там, верно, красавиць найшли порядошно.

Голохвостий. Што мнє краса? Натирально, перве дєло ум і обхождєніє: делікатні хрєнцюзькі маньори, штоб вийшов шик!

Проня. Разумеється, не мужицькі: фе! Мове жар!

На т а л к а (до Насті). Який він гарний!

Настя. Нічого собі; тільки штукований!

Наталка. А я вас сьгодні десь бачила.

Голохвостий. Я чоловік не очень дуже посади́щий: люблю у праходку з образованими людьми ходи́ть. Ноги чоловіку, видите, для того й дадені, щоб бити ними землю; потому вони і ростуть не з голови...

На т а л к а (до Насті). Який він розумний та гострий як бритва!

Проня (до подруг). А я ж вам не казала, що первий кавáлер!

Голохвостий. Не вгодно лі, баришні, покури́ть папироски?

Наталка. Што ви, я не куру!

Настя. І я ні; та чи пристало ж баришням?

Голохвостий. Перва мода!

Проня. А ви не знаєтьо? Дайте міне! (Закурює і закашлюється.)

Голохвостий. Может, крепкі? Я, якшто дозволите, Проню Прокоповно, принесу вам натиральних дамських.

Проня. Мерси! То я ковтнула какось диму...

Наталка і Настя. Та киньте папироску, а то ще закашляєтесь.

Проня. Пусте! Я ще в пенсіоне курила...

Голохвостий. Чим же міне баришень прекрасних поштувати? Позвольте канахветок! (Вийма з кишені у піджаці.)

Настя (до Наталки). Ач, який ввічливий!

Наталка. Настоящий хрант.

Беруть конфекти.

Проня (бере манірно одну). Міне так солодке обридло! Кожинного дня у нас вдома ласощов етих разних, хоч свиней годуй! Я ще больше люблю пальчини, наноси...

Голохвостий. Сю минуту видно у вас, Проню Прокоповно, не простий, а образованный скус!

Настя (до Наталки). Куди пак! Дома пироги з маком та вареники з урдою 2 трощить, а тут — пальчини.

Наталка. Це на нас критика.

Голохвостий. Только дозвольте, Проню Прокоповно, то я вам етой всякой всячини целый воз притарабаню! Меня, знаєте, на

Хрещатику, дак еті все купці делікатними матеріями — просто на руках носять. Бо я їм усем денег позичаю, і там перед начальством звесно — што, потому у меня будошник у струне! Дак уже все вони нападом: бери сколько хочеш, значить, етой погані — пальцин, кавунов, разних монпасье, мигдалу... Я вже просто одпрошуюсь, — што куда міне его переести все, потому луснуть, пардон, треснуть — як раз плюнуть, так нет-таки — бери та бери! Как учеплються, то й береш, да й роздаєш уже усяким там разним, потому што пуцай хоть на сметник не викидають... Дак я вам цілий воз...

Проня (ображено). Того, што на сметник викидають?

Голохвостий. Што ви, Проню Прокоповно? І у думце не било! Як же, щоб я такой мамзелі — і непоштителство... Ну й гострі ж ви! Языка з вами, представте собі, нужно держать, як у часте, на замку!

Проня. Ви так і понімайте!

Голохвостий. Ах, ах! Да я з своєї сторони при полном акорде, лиш би з вашей сторони не було нікакого мненія.

Проня. Другим, можеть, необразованным што вгодно з губи плюнь, бо понятія нікоторого не імеють; а я в пенціоне все науки проізошла.

Голохвостий. Пардон, ей-богу, пардон! Потому у міня з языка, как з колеса в млине, так што-небудь і ляпне!

Настя (до Наталки). Ходім додому, бо ця витрішкувата чапля почала з своїм пенціоном, як дурень з торбою...

На т а л к а (до Насті). Це вона нам вибива очі!

Настя. Приндя чортова! (До Проні.) Добраніч вам!

Наталка. Ходім уже!

Голохвостий. Што ж, баришні, так сейчас домой? Хадьомте у праходку: при месяце такой шик!

Настя. Ні, спасибі вам, ходіть здорові самі вже!

На т а л к а (до Проні). Прощайте, нам не затиняйте, а ми вам не мішаємо!

Проня. Не задавайтесь на крупу, бо в решеті дірка!

Наталка. Нічого, ваш кавалер позбирає... докласти вам воза!

Пішли.

ВИХІД VI

Проня й Голохвостий.

Проня (вслід). А дулі не скушаєте? Ач, копилять як губи! З мене тільки хворму беруть, а од них усе гнилицями так і тхнуть!

Голохвостий. Ну й ловко ж ви їх одбрили! Ех, Проню Прокоповно, розумні ви, — без мила голите.

Проня. Якби міне модніща публіка, то я б себе показала! А то з кем тут зайтись — необразованність одна! От тільки з вами і маєш приємність!

Голохвостий. Натурально, куди їм усе до вас? Всьо равно, што, примером взять, — Мусатів і хрancıзька помада.

Проня. Мерси.

Голохвостий. А в тіятрі любите?

Проня. Знаєте, акробати занятніщі міне: такії красиві мушци. Я, було, как пойду, то так стрівожусь за них, што целу ноч не сплю!

Голохвостий. Так ви б у таком разе гулять виходили, то я б мог хоч целую ноч трудиться проходкою!

Проня. Ноччю? Што ви? Страшно, штоб, бува, какой оказії не вийшло... ви мушчина, а я баришня. Вот удньом так я люблю гулять у царському саду з книжкою безпременно, бо так приємно під дубом романа читати.

Голохвостий. А ви які читали?

Проня. “Єруслана Лазаровича”, “Кровавую звезду”, “Чорний гроб”...

...

Далі — у повній книжці «За двома зайцями. Облога Буші».
nashaknyga.com.ua